

İMKB'de İşlem Gören Anonim Şirketlerin Kendi Paylarını Satın Almaları Hakkında Sermaye Piyasası Kurulu Düzenlemesi Hakkında

BFS - 2011/08
İstanbul, 25.08.2011

Sermaye Piyasası Kurulunun aşağıda yer alan 10.08.2011 tarih ve 26/767 sayılı kararı ile İMKB'de işlem gören şirketlerin kendi paylarını satın almalarına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Böylece yurt dışında da; hisselerinin değerini arttırmak, şirketi ele geçirmek isteyenleri engellemek gibi çeşitli nedenlerle uygulanmakta olan düzenlemenin ülkemizde de uygulanması söz konusu olacaktır.

Halka açık şirketin borsadan kendi hisse senetlerini alabilmesi için normalde genel kurul tarafından belirlenmiş sınırlar çerçevesinde (süre, ayrılan fonun toplam tutarı, geri alınabilecek azami pay sayısı, alt ve üst fiyat limitleri vb.) yönetim kuruluna yetki verilmiş olması gerekmektedir. Buna göre geri alım işlemleri, şirket genel kurulu tarafından onaylanmış "geri alım programı" çerçevesinde ve maksimum (18) aylık bir süre için verilebilecek yetki dahilinde yönetim kurulu tarafından yapılacaktır. Geri alımı yapılacak payların toplam nominal değeri, şirket sermayesinin %10'unu aşamayacaktır. Bir günde geri alımı yapılacak toplam pay miktarı ise payların son üç aydaki günlük işlem ortalamasının %25'ini geçemeyecektir. Geri alınan payların azami elde tutma süresi (3) yıldır. Bu süre içinde elden çıkarılmayan paylar sermaye azaltımı yapılmak suretiyle iptal edilecektir.

Öte yandan, makul gerekçelerin varlığı halinde yönetim kurulu tarafından alınacak karara istinaden ve genel kuruldan yetki almaya gerek olmadan geri alım yapılabilecektir. Bu durumda konuya ilişkin olarak ilk genel kurulda bilgi verilmesi gerekmektedir. Bu kapsamdaki geri alımlara ilişkin olarak yapılması gereken işlemler aşağıdaki gibidir.

- Geri alım işlemi başlamadan en az (2) gün önce özel durum açıklaması yapılması gerekmektedir.
- Özel durum açıklamasında, söz konusu geri alımın sebep ve amacı, alınması planlanan pay miktarı ve ödenecek maksimum tutarın yer alması gerekmektedir.
- Geri alım işlemi yapıldıktan sonra, geri alınan payların nominal tutarının, işlem fiyatının, sermayeye oranının yer aldığı özel durum açıklamasının yapılması gerekmektedir.
- Yönetim kurulu tarafından ayrıca, geri alımın sebep ve amacı, geri alınan payların işlem tarihi, nominal tutarı, işlem fiyatı, geri alımın maliyeti, sermayeye oranı ve varsa bu paylara bağlı imtiyazlar hakkında ilk genel kurulda bilgi verilir.

SPK tarafından yukarıdaki şekilde düzenleme yapılmakla beraber halen yürürlükte olan Türk Ticaret Kanunu'nun 329. maddesinde şirketlerin kendi hisselerini alamayacağı hususunun

açıkça yazılmış olması, Sermaye Piyasası Kurulu kararının uygulanıp uygulanmayacağına ilişkin tereddüt yaratmaktadır. Zira, mevcut Türk Ticaret Kanunu'nun bu maddesi nedeniyle, bu konuda alınacak genel kurul kararının tescilinde sorun çıkabileceği düşünülmektedir. Bu durumda, söz konusu düzenlemenin genel kurulun yetkilendirmeye ilişkin kararı olmadan, ancak makul gerekçelerin varlığı halinde yönetim kurulu tarafından alınacak karar ile uygulamaya konulabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla "makul gerekçeler" olduğunda (spekülasyon gibi) en az (2) gün öncesinden özel durum açıklaması yapılması kaydıyla şirket kendi hissesini alabilecektir.

SPK'nın kararına göre uygulamanın şirket muhasebesi ve finansal tablolarına yansımaları aşağıdaki gibi olacaktır.

- Geri alınan paylara ödenen toplam tutar özkaynaklardan düşülecektir. (Geri alınan paylar, 32 no'lu Türkiye Muhasebe Standardı çerçevesinde, bilançoda özkaynaklar altında bir indirim kalemi olarak izlenir ve finansal tablo dipnotlarında gerekli açıklamalar yapılır.)
- Geri alım sonrasında kalan özkaynaklar tutarı, ödenmiş sermaye ve dağıtım mümkün olmayan yedekler (kanuni yedek akçeler gibi) toplamının altına düşemeyecektir.
- Geri alınan paylar genel kurulda nisap hesaplamasına dahil edilmeyecek ve bu paylara (bedelsiz pay iktisabı hariç) hiç bir pay sahipliği hakkı verilmeyecektir. Bu sebeple bu paylara kar payı dağıtılmaması gerekmektedir.
- Payların elden çıkarılmasından kaynaklanan kar/zararlar gelir tablosuna yansıtılmayacak, özkaynaklarda kalacaktır. (Geri alınan bu payların elden çıkarılmasından kaynaklanan kazanç ve kayıpların **gelir tablosu ile ilişkilendirilmemesi gerekmektedir**. Bu durumda, söz konusu uygulamayı yapacak şirketlerin **aktif/pasif büyüklükleri küçülecektir**.)

Vergi mevzuatı açısından hisse senedi geri alım uygulamasında dikkat edilecek hususlar şunlar olabilecektir.

- Geri alımı yapılan hisselerin satışından elde edilecek kar/zararlar şirket gelir tablosunda gösterilmemekle beraber satış işlemi sonucunda kar oluşması halinde söz konusu kar kurumlar vergisine tabi olacaktır. Zarar söz konusu ise matrahtan düşülebilecektir. Banka ve sigorta şirketlerinde ise satıştan doğan kazanç ayrıca Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi'ne tabi olacaktır.
- Hisse alımı sebebiyle nakit çıkışı olacağından şirket karı olumsuz etkilenebilecektir. Hisse alımlarının kredi ile yapılması halinde ödenen kredi faizlerinin gider olarak düşülüp düşülemeyeceği konusu ortaya çıkmaktadır. Geri alınan paylar satılarak kazanç elde edilmesi hedeflendiğinden ve bu kazanç da kurumlar vergisine tabi olduğundan ödenen faizlerin matrahtan düşülebileceği düşünülmektedir.
- Ancak geri alınan hisseler (3) yıl içinde satılmaz ise sermaye azaltımı yapılacaktır. Bu durumda alımda kullanılan kredinin faizlerinin gider yazılıp yazılmayacağı konusu net değildir.

Payları İMKB'de İşlem Gören Şirketlerin Kendi Paylarını Satın Almaları Sırasında Uyacakları İlke ve Esaslar

Payları İMKB'de işlem gören şirketlerin kendi paylarını satın almaları durumunda uymaları gereken ilke ve esaslar aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

a) Geri alım işlemleri, genel kurul tarafından onaylanmış geri alım programı çerçevesinde ve azami 18 aylık bir süre için verilebilecek yetki dahilinde yönetim kurulu tarafından yapılır.

b) Geri alımı yapılacak paylar İMKB'de işlem gören nitelikte olmalı ve alımlar yalnızca İMKB'de gerçekleştirilmelidir.

c) Geri alımı yapılacak payların, daha önce iktisap edilenler dahil, toplam nominal değeri, şirketin ödenmiş/çıkarılmış sermayesinin %10'unu aşamaz. Bu oranın aşılması halinde aşımaya sebep olan paylar, alım tarihini müteakip 6 ay içerisinde elden çıkarılır.

d) İktisap edilecek payların bedelleri düştükten sonra, kalan şirket net aktifi (özkaynak), en az ödenmiş/çıkarılmış sermaye ile kanun ve esas sözleşme uyarınca dağıtılmasına izin verilmeyen yedek akçelerin toplamı kadar olmalıdır.

e) İMKB'de yapılacak geri alımlara ilişkin borsa tarafından belirlenen işlem kurallarına ek olarak aşağıdaki kurallara uyulması zorunludur:

- i.** Açılış seansı ve 1'inci seansın son 15 dakikası ile 2'nci seansın ilk ve son 15 dakikası içinde geri alım emri verilemez.
- ii.** Geri alım için verilen fiyat emri, mevcut fiyat tekliflerinden veya en son gerçekleşen satış fiyatından daha yüksek olamaz.
- iii.** Şirket tarafından bir günde geri alımı yapılacak toplam pay miktarı, payların son üç aydaki günlük işlem miktarı ortalamasının %25'ini geçemez.

f) Şirketin iktisap ettiği kendi payları ile şirketin tam konsolidasyona tabi tuttuğu finansal duran varlıkları tarafından iktisap edilen ana şirket payları, ana şirketin genel kurulunun toplantı nisabının hesaplanmasında dikkate alınmaz. Bedelsiz payların iktisabı hariç, şirketin devraldığı kendi payları hiçbir pay sahipliği hakkı vermez. **Tam konsolidasyona dahil edilen şirketlerin iktisap ettiği ana şirket paylarına ait oy hakları ile buna bağlı haklar donar.**

g) Geri alınan paylar ile söz konusu paylar çerçevesinde edinilmiş bedelsiz paylar için azami elde tutma süresi 3 yılı aşmamak üzere şirket tarafından serbestçe belirlenebilecek olup, bu süre zarfında elden çıkarılmayan paylar sermaye azaltımı yapılmak suretiyle iptal edilir.

h) Geri alınan paylar, 32 no'lu Türkiye Muhasebe Standardı çerçevesinde, bilançoda özkaynaklar altında bir indirim kalemi olarak izlenir ve finansal tablo dipnotlarında gerekli açıklamalar yapılır. Söz konusu payların elden çıkarılmasından kaynaklanan kazanç ve kayıplar gelir tablosu ile ilişkilendirilemez.

i) Geri alım işlemleri ile ilgili olarak;

- i.** Şirket yönetim kurulu tarafından, geri alımın amacını, geri alım için ayrılan fonun toplam tutarı ile kaynağını, geri alınabilecek azami pay sayısını, payların geri alınması için belirlenen alt ve üst fiyat limitlerini, alımlar için yetkilendirilen kişileri (tüzel kişi ve yetkilileri dahil), genel kuruldan talep edilecek yetki süresi ile söz konusu programın onaya sunulacağı genel kurul tarihini ve tamamlanmış en son geri alım programının özetini içeren bir geri alım programı hazırlanır ve bu program onaya sunulacağı genel kurul tarihinden en az 15 gün önce şirket web sitesinde yayımlanarak kamuya duyurulur.
- ii.** Genel kurul onayına sunulmuş geri alım programında genel kurul tarafından herhangi bir değişiklik yapılması durumunda değiştirilmiş geri alım programı genel kurul tarihini izleyen iş günü içerisinde yapılacak bir özel durum açıklaması ile kamuya duyurulur ve eşanlı olarak şirketin web sitesinde yayımlanır.
- iii. Şirket tarafından geri alım programı çerçevesinde gerçekleşen her bir işlem için, işlem tarihini izleyen iş günü içerisinde, işleme konu payların nominal tutarını, işlem fiyatını, sermayeye oranını, varsa bu paylara bağlı imtiyazları ve işlem tarihini içeren bir özel durum açıklaması yapılır.**
- iv.** Şirket tarafından, geri alım programının sona ermesini izleyen 5 iş günü içerisinde, geri alım programı çerçevesinde geri alınan paylardan iptal edilenler ve elde tutulanlar için ayrı ayrı belirtilmek suretiyle, bir pay için ödenmiş olan maksimum ve ortalama geri alım bedelini, geri alımın maliyetini, geri alınan toplam pay sayısını, bu payların sermayeye oranını, varsa bu paylara bağlı imtiyazları ve işlem tarihlerini içeren özel durum açıklaması yapılır. Geri alım programının özeti mahiyetindeki bu bilgiler ayrıca ilk genel kurulda ortakların bilgisine sunulur.
- v.** Onaylanmış geri alım programında sonradan genel kurul kararı ile değişiklik yapılması durumunda söz konusu değişiklikler, sebeplerini de içeren bir özel durum açıklaması ile kamuya duyurulur.

j) Geri alımı yapılan paylar sadece borsada satış yoluyla ve ancak açıklanan geri alım programı sona erdikten sonra elden çıkarılır. Geri alınan paylar çerçevesinde edinilmiş bedelsiz paylar için de aynı esaslar uygulanır.

k) Geri alınan payların elden çıkarılması halinde gerçekleşen her bir satış işlemi, işlem tarihini izleyen iş günü içerisinde şirket tarafından, işleme konu payların nominal tutarını, işlem fiyatını, sermayeye oranını, varsa bu paylara bağlı imtiyazları ve işlem tarihini içeren bir özel durum açıklaması yapılması suretiyle kamuya duyurulur.

l) Geri alım işlemini müteakip dönemlerde, ilgili paylar elden çıkarılıncaya kadar, yatırım ortaklıkları için hesaplanan birim pay değeri, toplam pay sayısından geri alınan payların çıkarılması sonucunda bulunacak tedavüldeki pay sayısı esas alınarak hesaplanır.

10/08/2011

SPK Kurul Kararı

26/767

m) Şirketlerce açıklanması ertelenmiş içsel bilgiler olması durumunda veya pay fiyatını etkilemesi muhtemel özel durumların varlığı halinde herhangi bir alım veya satım işlemi yapılmaz.

n) Makul gerekçelerin varlığı halinde yönetim kurulu tarafından genel kurulun yetkilendirmeye ilişkin kararı olmadan da geri alım yapılabilir. Bu kapsamda yapılacak geri alımlara ilişkin olarak;

- i.** Geri alım işlemlerine başlanmasından en az 2 iş günü önce şirket tarafından yapılacak bir özel durum açıklaması ile, geri alım yapılacağı hususu, söz konusu geri alımın sebep ve amacı, alınması planlanan pay miktarı ve ödenecek maksimum tutar kamuya duyurulur.
- ii.** İşlem tarihini izleyen iş günü içerisinde, geri alınan payların nominal tutarını, işlem fiyatını, sermayeye oranını, varsa bu paylara bağlı imtiyazları ve işlem tarihini içeren bir özel durum açıklaması yapılarak gerçekleşen alımlar kamuya duyurulur.
- iii.** Yönetim kurulu tarafından ayrıca, geri alımın sebep ve amacı, geri alınan payların işlem tarihi, nominal tutarı, işlem fiyatı, geri alımın maliyeti, sermayeye oranı ve varsa bu paylara bağlı imtiyazlar hakkında ilk genel kurulda bilgi verilir.

o) Esas sermaye sisteminde olan şirketler tarafından sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının alındığı tarihten, kayıtlı sermaye sisteminde olan şirketler tarafından ise sermaye artırımına ilişkin yönetim kurulu kararının alındığı tarihten sermaye artırım işlemlerinin sona erdiği tarihe kadar geri alım işlemi yapılamaz.